

Utenriksdepartementet

Oslo, 20 september 2013
Vår ref: 1107/2013/TLH/AC

Høringsuttalelse til høringsdokument om vurdering av endring av nasjonal institusjon for menneskerettigheter.

Norsk Psykologforening viser til høringsdokument av 24.06.13. Psykologforeningen har følgende merknader til høringsnotatet;

1. Det er positivt at regjeringen ønsker en fullverdig Nasjonal institusjon i Norge

Norsk Psykologforening ser positivt på at regjeringen vil iverksette etablering av en Nasjonal Institusjon for Menneskerettigheter (NI) som egen institusjon etter at Norsk senter for menneskerettigheter (SME) ved UiO har vedtatt å avvikle dette ansvaret i løpet av 2014. Etter en langvarig prosess gir rapporten håp om at reetablering av NI avklares, slik at Norge får en velfungerende NI som oppfyller alle elementene i Paris prinsippene. Dette kan gi grunnlag for å opprettholde en A-status i det internasjonale nettverket. For Norge, med en sterk internasjonal rolle når det gjelder engasjement for å styrke respekt for menneskerettigheter, deltakelse i konfliktløsning og oppbygging av samfunn etter konflikt, er det av stor betydning at Norge innfrir krav knyttet til aktive, uavhengige mekanismer som beskytter og fremmer menneskerettigheter også i eget land.

2. Savner konkretisering av organisering med tilknytning til Stortinget

Norsk Psykologforening savner en konkretisering av organisering med tilknytning til Stortinget, fremfor som foreslått, et uavhengig forvaltningsorgan administrativt underlagt Utenriksdepartementet. Det legges opp til stor uavhengighet for NI i forslaget, men vi mener likevel at NI er best tjent med forankring i Stortinget. Dette er viktig for å sikre at institusjonen får tilstrekkelig autoritet og uavhengighet fra utøvende myndighet og på alle måter fremstår som en institusjon med mulighet til å

utøve det mandatet som ligger i premissene for en slik institusjon. Dette vil kunne sikre at NI kan være en pådriver overfor beslutningstagere om gjennomføring av hele bredden av menneskerettslige problemstillinger i Norge. Det er overaskende at kommisjonsmodellen som foreslått i den eksterne rapporten fra 2011 (Sveaas-rapporten) ikke er utredet, særlig gitt den sterke støtten som dette forslaget fikk blant de menneskerettsaktørene som arbeidsgruppen har fått innspill fra. Organisasjonsmodellen som nå er foreslått, utgjør heller ikke anbefalt internasjonal praksis. Erfaringer fra andre land synes særlig relevant å vektlegge når det gjelder spørsmålet om oppbygging og tilknytning.

3. Individuell veiledningskapasitet som en sentral oppgave

Det er positivt at en ny NI skal ha et lavterskeltilbud med lovpålagt veiledning til enkeltpersoner som mener seg utsatt for brudd på menneskerettighetene. Det er tidligere varslet om et behov for dette, spesielt for mennesker som har opplevd seg krenket innenfor behandling innen psykisk helsevern. En lovfestet veiledningsoppgave vil gi et forsterket ansvar for individuell veiledning sammenliknet med dagens ordlyd. Særlig med bakgrunn i at NI ikke kommer til å gå inn på ordningen med individuell klageadgang, noe det ser ut til å være bred enighet om, synes dette med styrket og lovfestet veiledning å være helt sentralt. NIs budsjettramme bør inkorporere og ta høyde for denne oppgaven. Det stilles spørsmåltegn ved om eksisterende budsjettforslag vil gi rom for denne oppgaven.

4. Ressursbehov holdt opp mot lovfestede oppgaver

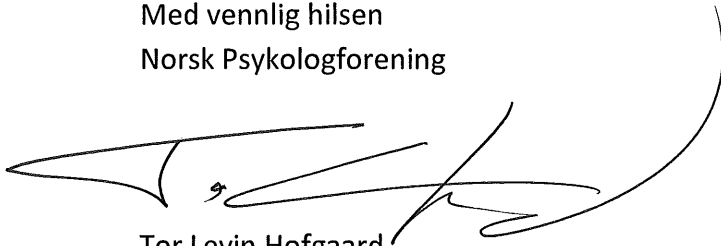
NI må ha mangfoldige og omfattende virkeområder og være i tråd med FNs krav. Vi stiller oss tvilende til om dagens budsjettramme er tilstrekkelig for en ny NI. Høringsnotatet mangler en gjennomgang og diskusjon av hvordan de lovfestede oppgavene skal ivaretas, herunder hvilken kapasitet og ressurser som anses som et nødvendig minimum for en forsvarlig utøvelse av mandatet. Dette gjør det vanskelig for høringsinstansene å vurdere hva som bør være realistiske forventninger til en ny NI. En reduksjon av allerede svært begrensede midler til NI, vil gjøre det brede mandatet og de lovpålagte oppgavene symbolsk, uten reelt innhold. Dette er problematisk i forhold til Paris-prinsippene.

5. Behov for å arbeide tettere opp mot sårbare grupper i samfunnet

I forbindelse med en nyetablering av NI bør det konkretiseres at NI skal arbeide tettere opp mot sårbare grupper mennesker i Norge, spesielt de som er underlagt behandling innen psykisk helsevern, barn og unge, eldre og mennesker med ulike type fysiske og psykiske funksjonsnedsettelse. Institusjonsomsorg og bruk av tvang gir mange menneskerettslige utfordringer og problemstillinger. NI bør følge dette området tett, og ha som oppgave å øke bevissthet om menneskerettslige problemstillinger og utfordringer i arbeid med sårbare grupper mennesker generelt.

Det bør spesielt sikres at NI har tilgang til og mulighet for å innhente informasjon fra lukkede institusjoner.

Med vennlig hilsen
Norsk Psykologforening

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, connected strokes. The signature is positioned to the right of the printed name and title.

Tor Levin Hofgaard
President